

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 26.11.2008
KOM(2008) 800 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY EUROPEJSKIEJ

Europejski plan naprawy gospodarczej

Nadszedł czas działań

Czasy kryzysu to z reguły czas prawdziwej próby dla rządów i instytucji europejskich. Muszą one wtedy wykazać się wyobraźnią, pokazać determinację w swoich działaniach ale i zachować elastyczność, pokazać, że znają potrzeby rodzin i społeczeństw z całej Unii Europejskiej, że są w stanie sprostać zadaniu i podjąć adekwatne działania w obliczu nagłego załamania perspektyw wzrostu i zatrudnienia w Europie.

Europę będzie się oceniać według osiągniętych rezultatów. Komisja od początku swojej kadencji podkreślała, że Unia Europejska jest w stanie osiągać takie rezultaty dla dobra swoich obywateli. Postanowiliśmy skoncentrować swoją działalność w tych obszarach, które mają znaczenie dla obywateli z każdego zakątka Europy. Preferowaną metodą naszych działań jest partnerska współpraca z istotnymi podmiotami każdego szczebla. Podkreślaliśmy, że zadanie można uznać za wykonane tylko wtedy, jeśli jego skutki są widoczne w terenie.

Obecny kryzys gospodarczy to jeszcze jedna okazja, kiedy możemy udowodnić, że Europa służy swoim obywatelom najlepiej wtedy, gdy prowadzi konkretne działania. Europa może dokonać zmian.

W trudnych okolicznościach pojawia się pokusa, aby poczuć się bezradnym. Ale Europa nie jest bezradna. Dostępne możliwości polityczne, instrumenty unijne, inteligentna koordynacja to dodatkowe elementy, zwiększające potencjał do zahamowania pogłębiania się recesji. Jeśli Europa będzie gotowa na podjęcie szybkich, odważnych, ambitnych i ukierunkowanych działań to będzie w stanie powstrzymać recesję i odwrócić negatywne tendencje. Albo podejmujemy wspólne wysiłki albo pójdziemy na dno.

Szczególną zaletą Unii jest jej zdolność do jednoczenia partnerów w celach współpracy. Skuteczne koordynowanie działań państw członkowskich i Wspólnoty to jeszcze jeden element, dzięki któremu zmiany staną się możliwe. W ten sposób zalety każdej części Europy zostaną wykorzystane w jak najlepszy sposób. Tym samym będziemy w stanie zaproponować globalną odpowiedź na globalny kryzys.

Miesiąc temu Komisja podjęła inicjatywę określenia w jaki sposób decydujące i skoordynowane działania pozwoliłyby znaleźć odpowiedź na kryzys gospodarczy. Z zadowoleniem obserwuję, jak krajowe rządy dokładają starań, aby rozwiązać swoje własne problemy, inspirowane wspólnymi zasadami ustalonymi na potrzeby działań na szczeblu europejskim. Dziś Komisja wzmacnia swoją platformę wspólnych działań planem, którego celem jest ograniczenie skali recesji oraz zwiększenie popytu i przywrócenie zaufania, a także zachowanie setek tysięcy miejsc pracy i umożliwienie małym i średnim przedsiębiorstwom prowadzenia działalności, do czasu powrotu korzystnej koniunktury gospodarczej.

Europejski plan naprawy gospodarczej opiera się na dwóch głównych filarach i jednej podstawowej zasadzie:

- Pierwszym zasadniczym elementem planu jest istotne zwiększenie siły nabywczej, umożliwiające wzrost popytu i zaufania. Komisja proponuje, aby w ramach nadzwyczajnych środków, państwa członkowskie i UE uzgodniły natychmiastowy bodziec budżetowy w wysokości 200 mld EUR (1,5 % PKB), w celu zwiększenia popytu, zgodnie z paktem stabilności i wzrostu.

- *Drugim zasadniczym elementem jest konieczność ukierunkowania działań krótkoterminowych w celu podniesienia konkurencyjności Europy w długiej perspektywie czasowej. W planie zawarto kompleksowy program ukierunkowania działań na „inteligentne inwestycje”. Inteligentne inwestycje oznaczają inwestowanie we właściwe z punktu widzenia przyszłych potrzeb kompetencje; inwestycje na rzecz podnoszenia efektywności energetycznej w celu stworzenia miejsc pracy i oszczędności energii; inwestycje w czyste technologie w celu wspierania m.in. sektora budowlanego i przemysłu motoryzacyjnego we wchodzeniu na przyszłościowe rynki niskich emisji; oraz inwestycje w infrastrukturę i międzysystemowe połączenia w celu promowaniu efektywności i innowacyjności.*

Równocześnie, dzięki 10 działaniom naprawczym określonym w planie, państwa członkowskie będą w stanie wprowadzić odpowiednie środki społeczne i gospodarcze, umożliwiające sprostanie aktualnym wyzwaniom – udostępnieniu nowych źródeł finansowania dla MŚP, zmniejszeniu obciążeń administracyjnych oraz rozpoczęciu inwestycji w modernizację infrastruktury. Dzięki temu na płaszczyźnie konkurencyjności Europa będzie gotowa do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

- *Plan opiera się na zasadach solidarności i sprawiedliwości społecznej. W trudnych czasach nasze działania muszą być ukierunkowane i pomoc skierowana do osób najbardziej jej potrzebujących. Musimy: chronić miejsca pracy, podejmując działania w zakresie świadczeń socjalnych; niezwłocznie zająć się długoterminowymi perspektywami zatrudnienia dla osób, które tracą pracę, uruchamiając środki z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji i przyspieszając tempo wdrażania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego; obniżyć koszty energii dla najbardziej zagrożonych grup społecznych poprzez ukierunkowaną efektywność energetyczną; zająć się potrzebami osób, które nie mogą jeszcze wykorzystywać Internetu jako narzędzia dostępu.*

Jestem przekonany, że czasy kryzysu rodzą okazje do przyspieszenia tempa zmian i podjęcia reform strukturalnych, które umożliwią w przyszłości sukces w globalnej gospodarce przyszłości. To wielka szansa dla Europy.

Mamy przed sobą kompleksowy i ambitny plan naprawczy. Im szybciej go wdrożymy, tym szybciej obywatele Europy otrzymają pomoc, jakiej potrzebują.

José Manuel Durão Barroso

Bruksela, dnia 26 listopada 2008 r.

1. WPROWADZENIE

Unia Europejska dotkliwie odczuła światowy kryzys finansowy. Ograniczenia w dostępie do kredytów, spadek cen nieruchomości oraz wstrząsy na rynkach papierów wartościowych przyczyniły się do gwałtownego spadku zaufania konsumentów, ograniczenia konsumpcji oraz inwestycji. Szczególną presję odczuwają gospodarstwa domowe. Przedsiębiorstwa odnotowują spadek zamówień. W wielu państwach członkowskich nastąpiło silne załamanie rynków w gałęziach gospodarki zależnych od kredytów konsumpcyjnych, takich jak prywatne budownictwo oraz przemysł motoryzacyjny.

Najnowsze prognozy ekonomiczne przedstawiły przygnębiającą wizję wzrostu gospodarczego oscylującego w granicach zera, ryzyka regresu gospodarki unijnej w roku 2009 wraz ze wzrostem bezrobocia wynoszącym ok. 2,7 mln w ciągu następnych dwóch lat, przy założeniu, że nie zostaną podjęte żadne działania naprawcze. Od czasu opublikowania powyższej prognozy ekonomicznej, sytuacja gospodarcza uległa dalszemu pogorszeniu:

- sytuacja na rynkach finansowych pozostaje niestabilna i wydaje się, że pozostanie ona mniej elastyczna przez okres dłuższy niż prognozowany;
- zaufanie gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw spadło dużo poniżej oczekiwań;
- spowolnienie gospodarcze dotarło również do rynków wschodzących, negatywnie wpływając na eksport europejski.

Strefa euro i kilka państw członkowskich dotknięte są już recesją gospodarczą. Istnieje realne ryzyko dalszego pogorszenia się sytuacji: zahamowania inwestycji oraz zakupów dokonywanych przez konsumentów napędzających błędne koło spadku popytu, redukcji planów biznesowych przedsiębiorstw oraz zmniejszania zatrudnienia. Może to spowodować głęboką i długotrwałą recesję w Unii Europejskiej: postępujący regres gospodarczy w roku następnym oraz wielomilionowy wzrost bezrobocia.

Szybkie oraz zdecydowane działania są niezbędne aby zatrzymać obecny spadkowy trend gospodarczy. Europa musi wykorzystać wszystkie instrumenty pozostające do jej dyspozycji. Oznacza to potrzebę wspólnego działania państw członkowskich oraz Unii Europejskiej, potrzebę koordynacji wewnątrz europejskiej oraz włączenia się w szersze działania globalne. Rozwiązując problem kryzysu finansowego, UE zapewniała koordynację działań na poziomie krajowym i europejskim. Podejście to okazało się skuteczne pod względem odzyskania stabilności w obliczu bezpośredniego zagrożenia. W chwili obecnej państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny znów wykorzystać potencjał UE – skuteczną koordynację, wiarygodne ramy zagwarantowane przez pakt na rzecz stabilności i wzrostu oraz strategię lizbońską, jak również korzyści wynikające z efektu skali płynącego z euro oraz z największego wspólnego rynku na świecie. Współzależność działań krajowych i unijnych może pomóc państwom członkowskim przetrwać najgorsze globalne wstrząsy gospodarcze oraz umożliwić wyjście jeszcze silniejszymi z kryzysu.

W szczególności euro okazało się nieocenionym atutem dla gospodarki unijnej, jak również zasadniczym elementem stabilności. Przy mocnym wsparciu ze strony niezależnego Europejskiego Banku Centralnego, euro zapobiega destabilizacji wahań kursów walut, które mogłyby w znaczny sposób skomplikować krajowe strategie opanowania kryzysu.

Miesiąc temu Komisja podjęła inicjatywę przedstawienia planów przeciwdziałania kryzysowi finansowemu, podejmując się rozwiązania trudności szeroko rozumianej sfery gospodarczej oraz stawiając Europę na pozycji kluczowego gracza w zakresie globalnej odpowiedzi na kryzys finansowy¹. Na początku listopada szefowie państw i rządów UE potwierdzili konieczność skoordynowanej reakcji i zwrócili się do Komisji o przedłożenie propozycji do dyskusji na ich grudniowym spotkaniu.

¹ Komunikat z dnia 29 października – COM(2008) 706.

Europejski plan naprawy gospodarczej

Europejski plan naprawy gospodarczej stanowi odpowiedź Komisji na obecną sytuację gospodarczą. Ze względu na skalę kryzysu przed którym stoimy, UE wymaga skoordynowanego podejścia o wystarczająco dużym rozmachu i odwadze, aby móc przywrócić zaufanie konsumentów oraz biznesu. Podejście to musi zjednoczyć wszystkie czynniki polityczne dostępne na poziomie unijnym, jak i krajowym. Większość gospodarczych czynników politycznych, w szczególności czynniki stymulujące krótkoterminowy popyt konsumpcyjny, jest w rękach państw członkowskich. Państwa członkowskie wychodzą z bardzo zróżnicowanych pozycji pod względem swobody manewru w dziedzinie fiskalnej. Podkreśla to tym bardziej rolę skutecznej koordynacji.

Wszystkie państwa członkowskie będą musiały podjąć działania w celu zwalczania skutków kryzysu. Wysiłki na poziomie krajowym, koordynowane w odpowiedni sposób, mogą koncentrować się na kilku celach równocześnie. Mogą krótkoterminowo złagodzić skutki nadciągającej recesji. Mogą one również wspierać reformy strukturalne niezbędne, żeby UE mogła wyjść z obecnego kryzysu silniejsza, nie ryzykując podważania jej długoterminowej równowagi fiskalnej. Z tego względu powyższy plan naprawy gospodarczej kładzie szczególny nacisk na innowację oraz ekologizację inwestycji unijnych. Poziom unijny może stanowić katalizator dla „inteligentnych działań”, łącząc polityki i fundusze unijne by wesprzeć państwa członkowskie w utrzymaniu lub zwiększaniu poziomu inwestycji tworzących miejsca pracy, wzmacniających popyt oraz wspierających zdolność Europy do czerpania korzyści z procesu globalizacji.

Cele strategiczne planu naprawy gospodarczej są następujące:

- w szybki sposób pobudzić popyt oraz wzmocnić zaufanie konsumentów;
- zmniejszyć koszty społeczne spowolnienia gospodarczego i jego wpływ na grupy najbardziej narażone. Skutki kryzysu dotknęły już lub dotkną wielu pracowników i ich rodziny. Konieczne są działania zmierzające do wyhamowania redukcji miejsc pracy, a następnie umożliwienia szybkiego powrotu na rynek pracy tym osobom, które zagrożone są długotrwałym bezrobociem;
- pomóc Europie przygotować się do działania w sytuacji ponownego ożywienia gospodarczego, tak by gospodarka europejska była w stanie sprostać wymogom konkurencyjności oraz przyszłym potrzebom przedstawionym w strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia. Oznacza to realizację niezbędnych reform strukturalnych, wspomaganie innowacji oraz stworzenie gospodarki opartej na wiedzy;
- przyspieszyć przejście w kierunku gospodarki opartej na technologiach niskoemisyjnych. Umożliwi to Europie przygotowanie się na wdrożenie strategii ograniczenia zmian klimatycznych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego: strategii wspierającej nowe technologie, tworzącej nowe miejsca pracy dla „zielonych kołnierzyków” oraz otwierającej nowe perspektywy na szybko rosnących rynkach światowych, mającej pod kontrolą koszty energii ponoszone przez obywateli Unii jak i przemysł, oraz strategii zmniejszającej uzależnienie Europy od importu energii.

W realizacji tych zadań Europejski plan naprawy gospodarczej stworzony został aby:

- wykorzystać efekt synergii oraz uniknąć negatywnych skutków ubocznych poprzez skoordynowane działania;
- wykorzystać wszelkie czynniki polityczne, politykę fiskalną, strukturalne i finansowe reformy rynku oraz działania zewnętrzne;
- zapewnić pełną zgodność pomiędzy natychmiastowymi działaniami oraz średnio- i długoterminowymi celami UE;
- w pełni uwzględnić globalny charakter problemu oraz kształtować unijny wkład w działania międzynarodowe.

Powyższy europejski plan naprawy gospodarczej proponuje antycykliczną, makroekonomiczną reakcję na kryzys w formie szerokiego spektrum ambitnych działań wspierających gospodarkę realną. Celem jest uniknięcie głębokiej recesji. Plan oparty jest na pakiecie stabilności i wzrostu oraz strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia. Obejmuje on:

- natychmiastowy impuls budżetowy w wysokości 200 mld EUR (1,5% unijnego PKB), w tym rozszerzenie dyscypliny budżetowej ze strony państw członkowskich w wysokości 170 mld EUR (około 1,2% unijnego PKB) oraz wsparcie natychmiastowych działań ze środków unijnych w wysokości 30 mld EUR (około 0,3% unijnego PKB);
- oraz szereg wspólnych działań priorytetowych opartych na strategii lizbońskiej, a jednocześnie stworzonych celem przystosowania naszych gospodarek do długoterminowych wyzwań, kontynuację wdrażania reform strukturalnych mających na celu wzmocnienie potencjalnego wzrostu gospodarczego.

2. WSPOMAGANIE REALNEJ GOSPODARKI ORAZ WZMACNIANIE ZAUFANIA

Gospodarki wszystkich państw członkowskich są w wysokim stopniu zintegrowane, jako że są częścią wspólnego rynku oraz uczestniczą w wielu wspólnych politykach, dlatego też odpowiedź na kryzys musi uwzględniać politykę monetarną oraz aspekty kredytowe, politykę budżetową oraz działania zawarte w strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia.

2.1. Polityka monetarna i warunki udzielania kredytów.

2.1.1. Rola Europejskiego Banku Centralnego i innych banków centralnych

W chwili obecnej polityka monetarna odgrywa kluczową rolę. W świetle obniżonej prognozy inflacyjnej w perspektywie średnioterminowej, Europejski Bank Centralny (EBC) obniżył już stopy procentowe dla strefy euro, co uczyniły też inne banki centralne UE. EBC zasygnalizował również możliwość dalszego obniżenia stóp procentowych. EBC zademonstrował też swoją znaczącą rolę w stabilizacji rynków poprzez udzielanie pożyczek bankom oraz wspieranie płynności.

2.1.2. Rola banków

U podstaw problemów gospodarki realnej leży niestabilność rynków finansowych. Wiarygodny i skuteczny sektor finansowy jest warunkiem koniecznym dla zdrowej i

rozwijającej się gospodarki. Stabilizacja systemu bankowego jest więc pierwszym krokiem w kierunku zahamowania spowolnienia gospodarczego oraz wspierania szybkiej i zrównoważonej naprawy gospodarczej. UE musi utrzymać ten wspólny kurs, aby odbudować stabilność i zaufanie we wciąż wrażliwym sektorze finansowym oraz aby stworzyć warunki dla zrównoważonej naprawy gospodarczej. Kryzys obnażył ryzyko tkwiące w obecnym systemie zarządzania rynkami finansowymi, które urzeczywistniło się lub mogłoby się urzeczywistnić w okresie poważnych zawirowań. W ciągu nadchodzących miesięcy tempo reform zostanie utrzymane w celu odbudowania stabilności oraz ochrony interesów obywateli europejskich, jak i europejskiego przemysłu.

W chwili obecnej kluczowym problemem jest przywrócenie normalnej roli banków jako instytucji zapewniających płynność oraz wspomagających inwestycje w realną gospodarkę. Państwa członkowskie, zapewniając płynność sektorowi bankowemu, powinny zachęcać do powrotu do zwykłej aktywności pod względem udzielania pożyczek oraz zagwarantować, że obniżenie stóp procentowych na poziomie banków centralnych odczują również kredytobiorcy. Komisja będzie w dalszym ciągu monitorować środki wdrożone w celu wsparcia sektora bankowego pod kątem ich wpływu na gospodarkę i konkurencyjność.

2.1.3. Rola Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju

Obecny kryzys wymaga wzmocnionych interwencji ze strony grupy Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). Roczne interwencje ze strony EBI przez okres następnych dwóch lat wzrosną o około 15 mld EUR. Powyższe zwiększone zaangażowanie w formie kredytów, udziałów kapitałowych, gwarancji oraz mechanizmu finansowego podziału ryzyka, spowoduje również napływ dodatkowych inwestycji ze źródeł prywatnych. Pakiet zaproponowany przez EBI pomoże zmobilizować prywatne środki uzupełniające, wspierające dodatkowe inwestycje przez okres dwóch następnych lat. Aby umożliwić EBI zwiększenie zaangażowania finansowego, państwa członkowskie powinny przed końcem roku podjąć decyzję o wzmocnieniu bazy kapitałowej EBI jego rezerwami w wysokości 60 mld EUR, co rynki odbiorą jako bardzo widoczny sygnał polityczny oraz co znacznie przyczyni się do zwiększenia zdolności kredytowej banku. Oczekuje się, że Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) podwyższy o 500 mln EUR swój obecny, roczny poziom finansowania w nowych państwach członkowskich.

2.2. Polityka budżetowa

Odbudowa zaufania jest ściśle uzależniona od zdolności Europy do wzmocnienia popytu poprzez politykę budżetową dzięki elastyczności oferowanej przez zaktualizowany pakt stabilności i wzrostu. W obecnych okolicznościach polityka budżetowa odgrywa coraz ważniejszą rolę w stabilizowaniu gospodarki i wspieraniu popytu.

Europa może przeciwdziałać oczekiwanej tendencji spadkowej popytu, wraz z negatywnymi skutkami ubocznymi dla inwestycji oraz zatrudnienia tylko poprzez dostarczenie znaczącego pakietu bodźców stymulujących. Komisja proponuje więc, aby państwa członkowskie uzgodniły skoordynowany pakiet bodźców budżetowych celem udzielenia szybkiej, ukierunkowanej i tymczasowej pomocy, która powinna zostać wdrożona niezwłocznie.

W kontekście krajowych budżetów na rok 2009, ten skoordynowany bodziec budżetowy powinien wynosić 170 mld EUR, co odpowiada 1,2% unijnego PKB, aby był w stanie w sposób znaczący, pozytywny oraz szybki wpłynąć na gospodarkę i zatrudnienie. Wydatki lub

obniżenie stóp podatkowych zawarte w powyższym impulsie budżetowym powinny mieścić się w ramach elastyczności oferowanej przez pakt stabilności i wzrostu oraz powinny wzmacniać reformy strukturalne zawarte w strategii lizbońskiej. Powyższy bodziec budżetowy powinien mieć charakter tymczasowy. Państwa członkowskie powinny zapewnić powrót do większej dyscypliny budżetowej oraz wznowić realizację zadań wyznaczonych przez cele średnioterminowe.

W celu osiągnięcia maksymalnego rezultatu bodziec budżetowy powinien uwzględnić pozycję wyjściową każdego z państw członkowskich. Oczywiście jest, że nie wszystkie państwa członkowskie są w tej samej sytuacji. Te spośród nich, które wykorzystały dobrą koniunkturę do osiągnięcia bardziej zrównoważonego stanu finansów publicznych oraz wzmocnienia swojej konkurencyjności, mają w chwili obecnej większą swobodę manewru. Dla tych państw członkowskich, szczególnie spoza strefy euro, które stoją w obliczu znacznego braku równowagi bilansu płatniczego, polityka budżetowa powinna zasadniczo skoncentrować się na jego zrównoważeniu.

Powyższy pakiet bodźców budżetowych musi być dobrze opracowany oraz oparty na następujących zasadach:

1) Powinien być szybki, przejściowy, ukierunkowany oraz skoordynowany.

Pakiety krajowych bodźców budżetowych powinny być:

- *szybkie*, tak aby mogły doraźnie wspomóc działalność gospodarczą w okresie niskiego popytu, jako że opóźnienia we wdrażaniu mogą oznaczać, że impuls budżetowy zostanie wprowadzony dopiero w momencie powracającego ożywienia gospodarczego;
- *tymczasowe*, tak aby zapobiec długofalowemu pogorszeniu stanu finansów publicznych, co mogłoby doprowadzić do zachwiania ich równowagi i ostatecznie doprowadzić do konieczności ich dofinansowania poprzez stałe podwyżki stóp podatkowych w przyszłości;
- *ukierunkowane* na źródła problemów gospodarczych (rosnące bezrobocie, ograniczony dostęp do kredytów dla przedsiębiorstw/gospodarstw domowych itd. oraz wspierające reformy strukturalne) jako że zmaksymalizuje to stabilizacyjny wpływ ograniczonych środków budżetowych;
- *skoordynowane*, tak aby zintensyfikować ich pozytywny wpływ oraz zapewnić długoterminową równowagę budżetową.

2) Powinien łączyć instrumenty dochodowe i wydatkowe.

W perspektywie krótkoterminowej, wydatki publiczne zarządzane w sposób uznaniowy będą miały silniejszy pozytywny wpływ na popyt niż obniżki stóp podatkowych. Wynika to z faktu, że niektórzy konsumenci mogą preferować oszczędzanie niż wydawanie, chyba że obniżki stóp podatkowych dotyczą ograniczonego okresu. Uwzględniając zróżnicowaną sytuację państw członkowskich, można wziąć pod uwagę następujące działania²:

² Zalecenia ogólnie oraz konkretne działania związane z dziedzinami priorytetowymi opisanymi w powyższym dokumencie podlegają ocenie zgodności z zasadami wspólnego rynku i konkurencyjności, w szczególności w zakresie pomocy państwa.

- *Wydatki publiczne* mają krótkoterminowy wpływ na popyt. Środki, które mogą być wprowadzone w sposób natychmiastowy i ukierunkowany na gospodarstwa szczególnie dotknięte spowolnieniem gospodarczym, prowadzić mogą w stopniu wysoce prawdopodobnym bezpośrednio do konsumpcji, np. tymczasowe podwyższenie zasiłków dla bezrobotnych lub zasiłków dla gospodarstw o niskich przychodach, bądź tymczasowe przedłużenie okresu przyznawania zasiłków dla bezrobotnych. Podobny efekt osiągnąć można poprzez zintensyfikowanie inwestycji publicznych w projekty, których beneficjentami będą MŚP oraz które mogą wspomóc długoterminowe cele interesu publicznego, takie jak wzmocnienie dotacji na infrastrukturę oraz zapobieganie zmianom klimatycznym;
- *Gwarancje i subwencje kredytowe celem zrekompensowania premii z tytułu ryzyka, która w chwili obecnej jest nadzwyczaj wysoka*, mogą okazać się szczególnie skuteczne w sytuacji ograniczonej dostępności kredytów. Może to pomóc zniwelować krótkoterminowo brak kapitału obrotowego, stanowiący obecnie poważny problem dla wielu przedsiębiorstw;
- *Dobrze opracowane zachęty finansowe* przyspieszające proces adaptacji naszych gospodarek do długoterminowych wyzwań takich jak zmiany klimatyczne, w tym np. wspieranie efektywności energetycznej;
- *Niższe podatki i składki na zabezpieczenie społeczne*. Niższe składki na zabezpieczenie społeczne płacone przez pracodawców mogą mieć pozytywny wpływ na utrzymanie oraz tworzenie miejsc pracy, podczas gdy niższe podatki związane z zatrudnieniem mogą wspierać siłę nabywczą, w szczególności w przypadku osób o niskich dochodach;
- *Tymczasowe obniżki* standardowego poziomu podatku VAT mogą być wprowadzone szybko i przyczynić się do wspierania konsumpcji poprzez impuls fiskalny.

3) Powinien zostać przeprowadzony w ramach paktu na rzecz stabilności i wzrostu

Polityka budżetowa powinna być prowadzona w ramach paktu na rzecz stabilności i wzrostu, tak aby stworzyć wspólne i wiarygodne ramy strategiczne. Aktualizacja paktu z roku 2005 pozwala na lepsze uwzględnienie uwarunkowań koniunkturalnych, przy jednoczesnym wzmocnieniu średnio- i długoterminowej dyscypliny fiskalnej. Wynikające z tego ramy strategiczne stawiają wyższe wymagania w czasach dobrej koniunktury i pozwalają na więcej elastyczności w czasach kryzysowych. Nadzwyczajne okoliczności związane z kryzysem finansowym i recesją usprawiedliwiają skoordynowane rozluźnienie dyscypliny budżetowej w UE. Niektóre państwa członkowskie mogą być zobligowane do przekroczenia wartości referencyjnej dla deficytu wynoszącej 3% PKB. Państwa członkowskie mające znaczny deficyt budżetowy muszą podjąć działania naprawcze w ramach czasowych zgodnych z postępującą poprawą gospodarczą. Powyższe jest całkowicie zgodne z procedurami paktu na rzecz stabilności i wzrostu, które gwarantują korektę nadmiernego deficytu w odpowiednim czasie oraz zapewniają długoterminową równowagę finansów publicznych.

Dlatego też wdrażanie paktu stabilności i wzrostu powinno odbywać się w sposób rozważny i wspierający wiarygodne średnioterminowe strategie fiskalne. Państwa członkowskie wprowadzające środki antycykliczne powinny przedłożyć zaktualizowany program stabilności lub konwergencji do końca grudnia 2008 r. Powyższa aktualizacja powinna określić środki, które zostaną wykorzystane w celu naprawienia finansów publicznych oraz zapewnienia równowagi długoterminowej. Komisja podda ocenie środki w zakresie impulsu

budżetowego oraz programy stabilności i konwergencji na podstawie zaktualizowanych prognoz oraz dostarczyć wytycznych odnośnie do właściwego stanowiska, opierając się na następujących celach:

- zapewnienie odwracalności środków zwiększających deficyt w perspektywie krótkoterminowej;
- poprawa kształtowania polityki budżetowej w perspektywie średnioterminowej poprzez wzmocnienie odpowiednich ram budżetowych i instytucjonalnych;
- zapewnienie długoterminowej równowagi finansów publicznych, w szczególności poprzez reformy ograniczające wydatki związane z wiekiem ludności.

4) Powinien być uzupełniony reformami strukturalnymi, które służą pobudzeniu popytu oraz wspierają odporność gospodarki

Chociaż najszybszy wpływ na wzrost i zatrudnienie w perspektywie krótkoterminowej mają bodźce monetarne i fiskalne, szeroko zakrojony plan naprawczy powinien również zawierać ambitny **program reformy strukturalnej**, dostosowany do potrzeb poszczególnych państw członkowskich oraz opracowany w sposób, który umożliwi im wyjście wzmocnionymi z kryzysu. Reformy strukturalne mogą częściowo przyczynić się też do wzmocnienia łącznego popytu w okresie krótkoterminowym. Ponadto reformy strukturalne są niezbędne w celu przezwyciężenia problemów leżących u podstaw obecnego kryzysu, jak również w celu wzmocnienia zdolności adaptacyjnych gospodarek, niezbędnych do szybkiego wyjścia z kryzysu.

Odporna i elastyczna gospodarka pomoże złagodzić negatywny wpływ kryzysu gospodarczego. Strategia lizbońska przyczyniła się do wzmocnienia podstaw gospodarki europejskiej. Odpowiednio dostosowane reformy strukturalne strategii lizbońskiej mogą stanowić właściwą krótkoterminową reakcję w zakresie polityki na obecny kryzys, jako że wzmacniają one odporność i elastyczność gospodarek. Państwa członkowskie powinny rozważyć następujące działania:

- *wspieranie siły nabywczej konsumentów poprzez poprawę funkcjonowania rynku*: strategie usprawniające funkcjonowanie kluczowych rynków mogą wspomóc podtrzymanie popytu poprzez ułatwienie obniżek cen, w ten sposób przyczyniając się do wspierania siły nabywczej gospodarstw domowych;
- *reagowanie na najpilniejsze problemy konkurencyjności*. Państwa dotknięte inflacją oraz problemami w dziedzinie konkurencyjności muszą w sposób natychmiastowy podjąć działania wzmacniające powiązanie między mechanizmem ustalania płac a rozwojem wydajności;
- *wspieranie zatrudnienia oraz ułatwianie przemian na rynku pracy*: obecnie głównym wyzwaniem dla rynku pracy jest uniknięcie zbędnych zwolnień przez przedsiębiorstwa chwilowo dotknięte krótkoterminowymi zakłóceniami popytu. Elastyczność odnośnie do ustalania czasu pracy oraz rozszerzenie usług pośrednictwa pracy mogłyby wspomóc osiągnięcie powyższego celu;
- *zmniejszenie obciążenia administracyjnego dla przedsiębiorstw*. Reformy tego rodzaju wspomagają podnoszenie wydajności oraz wzmacniają konkurencyjność. Środki, które

mogą zostać wprowadzone natychmiastowo obejmują zmniejszenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności.

2.3. Działania w czterech priorytetowych dziedzinach strategii lizbońskiej

Aby osiągnąć maksymalne korzyści i cele planu naprawy gospodarczej skierowane na ochronę społeczeństwa oraz aby zapobiec sytuacji, w której kryzys odwróci uwagę od długoterminowych celów UE oraz potrzeby inwestycji w jej przyszłość, potrzebne jest ściśle powiązanie pomiędzy bodźcem budżetowym oraz działaniami w czterech priorytetowych dziedzinach strategii lizbońskiej (społeczeństwo, przedsiębiorstwa, infrastruktura i energia, badania i innowacje) opisanych w niniejszej sekcji. Aby osiągnąć powyższy cel, w ramach rocznego pakietu lizbońskiego, w dniu 16 grudnia 2008 r. Komisja opublikuje indywidualne sprawozdania dla wszystkich państw członkowskich zawierające propozycje zaleceń.

Inteligentne połączenie strategii i funduszy unijnych może zadziałać jako katalizator dla kluczowych inwestycji, które poprowadzą UE w stronę przyszłego trwałego dobrobytu. Równie ważne jest zagwarantowanie stałych oraz przewidywalnych warunków ramowych, aby wzmocnić zaufanie, ułatwić inwestycje oraz wypracować rozwiązania wspólnych problemów ponosząc możliwie najniższe koszty. Niektóre z działań przedstawionych poniżej mają na celu wykorzystanie funduszy unijnych jako bezpośrednie uzupełnienie bodźca budżetowego oraz wsparcie państw członkowskich we wdrażaniu ich strategii. Inne z działań mają za zadanie poprawę warunków ramowych dla przyszłych inwestycji, redukcję kosztów administracyjnych oraz przyspieszenie innowacji. Wszystkie działania tworzą zintegrowany pakiet. Ich konsekwencje budżetowe powinny uwzględnić zasady przedstawione w poprzedniej sekcji.

2.3.1. Ochrona zatrudnienia oraz promowanie przedsiębiorczości

Najwyższym priorytetem jest ochrona obywateli europejskich przed najgorszymi skutkami kryzysu finansowego. Jako pracownicy, jako gospodarstwa domowe lub jako przedsiębiorcy, odczuli oni kryzys jako pierwsi. Zwalczając wpływ kryzysu finansowego na zatrudnienie i społeczeństwo, państwa członkowskie powinny aktywnie współpracować z partnerami socjalnymi.

a) Społeczeństwo

Wdrożenie aktywnej integracji oraz zintegrowanej strategii na rzecz elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego, skoncentrowanej na działaniach aktywizacyjnych, przekwalifikowaniu oraz podnoszeniu kwalifikacji, jest niezbędne aby wspierać szanse na znalezienie zatrudnienia, zapewnić szybką reintegrację zawodową pracowników, którzy utracili pracę oraz uniknąć długotrwałego bezrobocia. W tym kontekście równie ważne jest odpowiednie bezpieczeństwo socjalne, które oferuje zachęty do pracy a jednocześnie pomaga zachować siłę nabywczą.

1. Zapoczątkowanie szeroko zakrojonej inicjatywy europejskiej wspierania zatrudnienia

a) Komisja proponuje uproszczenie kryteriów przydzielania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz rozpoczęcie wypłacania zaliczek już na początku 2009 r., tak aby umożliwić państwom członkowskim szybki dostęp do 1,8 mld EUR w celu:

- szybkiego **wzmocnienia programów aktywizacyjnych** w ramach strategii elastyczności i pewności zatrudnienia, w szczególności dla osób słabo wykształconych, łącznie z doradztwem osobistym, intensywnymi szkoleniami i możliwością przekwalifikowania pracowników, praktykami zawodowymi, zatrudnieniem subsydiowanym, jak również dotacjami dla osób prowadzących działalność gospodarczą i rozpoczynających działalność, jak również
- zreorganizowania programów tak, aby **skierować pomoc do grup najbardziej narażonych**, w razie konieczności wnioskując o całkowite finansowanie przez Wspólnotę projektów w czasie tego okresu;
- poprawy monitorowania oraz **dopasowania podnoszenia kwalifikacji** do istniejących oraz prognozowanych miejsc pracy; wdrażanie będzie odbywało się w ścisłej kooperacji z partnerami socjalnymi, urzędami pośrednictwa pracy oraz uniwersytetami;

We współpracy z państwami członkowskimi, Komisja proponuje przeprogramowanie wydatków w ramach EFS, aby zagwarantować natychmiastowe finansowanie działań priorytetowych.

b) Komisja wystąpi również z wnioskiem o zmianę zasad **Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji**, tak aby mógł on szybciej interweniować w kluczowych sektorach w celu współfinansowania szkoleń i ułatwiania rekrutacji osób zwolnionych z pracy lub w celu utrzymania pracowników wykwalifikowanych, którzy znów będą potrzebni w momencie ponownego ożywienia gospodarczego. Komisja przeanalizuje środki dostępne w ramach powyższego funduszu pod kątem wdrażania zmienionych zasad.

2. Stworzenie popytu na siłę roboczą

- Państwa członkowskie powinny rozważyć możliwość **zmniejszenia ponoszonych przez pracodawców obciążeń socjalnych od niższych wynagrodzeń, aby wspierać ich szanse na znalezienie zatrudnienia**. Państwa członkowskie powinny również rozważyć wprowadzenie rozwiązań innowacyjnych (np. czeki usługowe dla gospodarstw domowych i na opiekę nad dziećmi, tymczasowe dotacje na zatrudnienie osób z grup najbardziej narażonych), które są już z powodzeniem stosowane w niektórych państwach członkowskich;
- Przed wiosenną sesją Rady Europejskiej w 2009 r. Rada powinna przyjąć proponowaną dyrektywę w sprawie stałego **obniżenia stopy podatku VAT w odniesieniu do usług pracochłonnych**.

b) Działalność gospodarcza

Wystarczający i niedrogi dostęp do finansowania jest warunkiem koniecznym dla inwestycji, wzrostu i tworzenia miejsc pracy przez sektor prywatny. Państwa członkowskie powinny wykorzystać swoją pozycję poprzez udostępnienie znacznego wsparcia finansowego dla sektora bankowego aby zagwarantować, że banki powrócą do regularnej działalności w zakresie udzielania pożyczek. W celu wsparcia małych przedsiębiorstw i przedsiębiorczości, UE i państwa członkowskie muszą podjąć natychmiastowe kroki aby zredukować obciążenie administracyjne dla MŚP i mikroprzedsiębiorstw, w szczególności poprzez szybkie

wprowadzanie rekomendacji Komisji. Dlatego też jak najszybciej należy wdrożyć program Small Business Act.

Unijne zasady pomocy państwa oferują państwom członkowskim szeroką gamę możliwości wspierania finansowego przedsiębiorstw, regionów, pracowników i bezrobotnych oraz możliwości stymulowania popytu. Jednocześnie zasady te gwarantują jednakowe warunki dla wszystkich podmiotów na rynku, zapewniając, że pomoc państwa jest wykorzystywana do wspierania celów unijnych takich jak badania i rozwój, innowacja, technologie informacyjne i komunikacyjne, wydajność energetyczna oraz że nie zakłóca ona bezpodstawnie konkurencyjności poprzez preferowanie poszczególnych przedsiębiorstw lub sektorów. W obecnych wyjątkowych okolicznościach, gdy przedsiębiorstwa borykają się głównie z brakiem dostępu do finansowania, Komisja opracuje tymczasowe wytyczne przyzwalające na pomoc państwa w zakresie pożyczek (patrz poniżej).

3. Ułatwienie dostępu do finansowania dla przedsiębiorstw

- **EBI przygotował całościowy pakiet 30 mld EUR przeznaczonych na pożyczki dla MŚP**, który oznacza podwyższenie o 10 mld EUR jego dotychczasowej działalności kredytowej w tym sektorze;
- EBI zwiększy o 1 mld EUR rocznie sumę **pożyczek dla średnich korporacji**, które stanowią kluczowy sektor unijnej gospodarki. Ponadto dodatkowy 1 mld EUR przekazany zostanie przez EBI do EFI na cele mechanizmu finansowania typu „mezzanine”.
- Komisja przygotowuje **pakiet uproszczeń**, w szczególności zmierzających do **przyspieszenia procesu podejmowania decyzji odnośnie pomocy państwa**. Wszelka pomoc państwa powinna być skierowana na programy horyzontalne, opracowane aby wspierać cele lizbońskie, szczególnie badania, innowację, szkolenia, ochronę środowiska oraz w szczególności czyste technologie i wydajność energetyczną. Komisja upoważni państwa członkowskie do **tymczasowego uproszczenia dostępu do finansowania dla przedsiębiorstw**, poprzez gwarancje dotowane i subwencje kredytowe na inwestycje w wyroby przekraczające unijne normy w zakresie ochrony środowiska³.

4. Zmniejszenie obciążeń administracyjnych oraz wspomaganie przedsiębiorczości

Na podstawie programu Small Business Act oraz w celu znacznego **zredukowania obciążeń dotyczących przedsiębiorstwa**, wspomagania przepływu środków pieniężnych oraz zachęcenia większej liczby osób do rozpoczynania działalności gospodarczej, UE oraz państwa członkowskie powinny:

- zagwarantować, że **proces zakładania działalności gospodarczej na obszarze całej**

³ Zostanie to przeprowadzone poprzez podwyższenie obecnego progu bezpieczeństwa dla kapitału podwyższonego ryzyka z poziomu 1,5 mln EUR do 2,5 mln EUR oraz poprzez przyzwoleń na (z zastrzeżeniem określonych warunków i kwot maksymalnych) a) przyznawanie pomocy na gwarancje kredytowe dla niektórych przedsiębiorstw mających trudności z dostępem do finansowania oraz b) przyznanie pomocy w wysokości maksymalnej wynoszącej 50% (dla MŚP oraz 25% dla dużych przedsiębiorstw) stopy referencyjnej, na pożyczki inwestycyjne na cele produkcji wyrobów spełniających wcześniej lub przekraczających nowe standardy wspólnotowe, które zwiększą poziom ochrony środowiska i jeszcze nie weszły w życie.

UE może zostać zakończony w ciągu 3 dni, bez wnoszenia żadnych opłat z tego tytułu oraz że formalności celem zatrudnienia pierwszego pracownika mogą być dopełnione przy jednym okienku;

- znieść wymóg sporządzania rocznego sprawozdania finansowego dla **mikroprzedsiębiorstw** (szacowane oszczędności dla tych przedsiębiorstw wynoszą 7 mld EUR rocznie) oraz ograniczyć wymagania kapitałowe dla europejskiej spółki prywatnej do wysokości 1 EUR;
- przyspieszyć przyjęcie wniosku odnośnie do **statutu europejskiej spółki prywatnej** tak, aby od początku 2009 r. ułatwić transgraniczną działalność gospodarczą MŚP oraz aby umożliwić im pracę według jednolitego zbioru zasad dla przedsiębiorstw na obszarze całej UE;
- zagwarantować, że władze publiczne **regulują należności** za dostawy i usługi, w tym również wobec MŚP, w przeciągu jednego miesiąca, aby zmniejszyć ich ograniczenia w płynności finansowej oraz że akceptują faktury elektroniczne jako odpowiednik faktur na formularzach papierowych; wszelkie zaległości organów publicznych powinny również zostać uregulowane;
- zredukować do 75% opłaty za zgłoszenie **wniosku patentowego** i jego rejestrację oraz obniżyć o połowę koszty wniosku i rejestracji europejskiego znaku towarowego.

2.3.2. Dalsze inwestycje w przyszłościowe rozwiązania

Jesteśmy dziś świadkami początku procesu przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną – decydującego przekształcenia strukturalnego, które jest dla Unii ogromną szansą. Dzięki tej zmianie bowiem powstaną w Europie nowe przedsiębiorstwa, nowe gałęzie przemysłu i miliony nowych, dobrze płatnych miejsc pracy. Niezbędne jest zaangażowanie wszystkich sektorów: np. w ramach oceny funkcjonowania reformy WPR zdecydowano ostatnio o przeznaczeniu 3 mld EUR na inwestycje przyjazne środowisku w ramach rozwoju obszarów wiejskich. W ten sposób uzyskujemy też dowód na to, jak krótkoterminowe działania mogą przynieść Unii natychmiastowe oraz długotrwałe korzyści. Aby umożliwić przyspieszenie tempa inwestycji, Komisja sprecyzuje ramy prawne regulujące partnerstwo sektora publicznego i prywatnego, w ramach którego realizowane są istotne inwestycje w infrastrukturę i działalność badawczą, co ułatwi stosowanie tego mieszanego sposobu finansowania.

c) Infrastruktura i energia

Aby osiągnąć maksymalne korzyści przy minimalnym nakładzie środków, konieczne jest zidentyfikowanie obszarów, w których zwiększenie efektywności energetycznej jest możliwe, jak np. budynków, oświetlenia, systemów chłodzenia i ogrzewania oraz innych technologii takich jak te, wykorzystywane w pojazdach i maszynach. Gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa powinny odczuć pozytywne skutki takich działań dość szybko.

Równocześnie Europa powinna zwiększyć swoje inwestycje w infrastrukturę, a zwłaszcza nakłady na przyjazne środowisku rodzaje transportu, będące częścią sieci transeuropejskich (TEN), sieci teleinformatycznych szybkiego przesyłu, międzysystemowych sieci energetycznych i paneuropejskich sieci infrastruktury badawczej. Podniesienie tempa

inwestycji nie tylko złagodzi skutki kryzysu w sektorze budownictwa, który w większości państw członkowskich odnotował ostry spadek, ale pozwoli także zwiększyć potencjał długotrwałego zrównoważonego wzrostu w Europie. Zwłaszcza realizacja wielu, wysokiej jakości projektów transeuropejskich w sektorze energetycznym wpłynie na poprawę bezpieczeństwa energetycznego UE oraz umożliwi włączenie większej liczby państw członkowskich do europejskiej sieci energetycznej.

5. Wzrost inwestycji na modernizację infrastruktury Europy

- W ciągu co najmniej dwóch następnych lat, najprawdopodobniej nie zostanie wykorzystana całkowita kwota określona w ramach finansowych jako przeznaczona na wydatkowanie z **budżetu UE**. Dlatego właśnie Komisja proponuje, aby w 2009 i 2010 r. uruchomić dodatkową kwotę 5 mld EUR **na realizację projektów międzysystemowych połączeń w ramach transeuropejskiej sieci energetycznej i infrastruktury łączności szerokopasmowej**. Stanie się to możliwe gdy Rada i Parlament porozumieją się co do przeglądu ram finansowych, pozostając w granicach wyznaczonych przez obecny budżet;
- Znaczący wkład w inwestycje publiczne państw członkowskich i regionów pochodzi z budżetu polityki spójności, dysponującej pulą środków w wysokości ponad 347 mld EUR na okres 2007-2013. Istnieje jednak ryzyko, że presja, jakiej są poddawane budżety krajowe spowoduje ograniczenie zakresu planowanych inwestycji. Natychmiastowym impulsem pobudzającym gospodarkę do rozwoju byłoby **przyspieszenie tempa wdrażania funduszy strukturalnych**. W tym celu:
 - Komisja zaproponuje zwiększenie prefinansowania programów, tak aby w pierwszej połowie 2009 r. uzyskać kwotę w wysokości 4,5 mld EUR;
 - państwa członkowskie powinny wykorzystywać istniejącą elastyczność do przyspieszenia finansowania projektów poprzez zwiększenie części finansowanej przez Wspólnotę;
 - Komisja zaproponuje szereg innych środków, umożliwiających realizację ważnych projektów inwestycyjnych, ułatwiających wykorzystanie środków inżynierii finansowej, pozwalających uprościć proces płatności zaliczkowych na rzecz beneficjentów oraz poszerzyć możliwość posługiwania się zryczałtowanymi kwotami wydatków kwalifikowanych na wszystkie fundusze.

Komisja podkreśla potrzebę szybkiego przyjęcia tych wniosków.

- Przed końcem marca 2009 r. Komisja opublikuje zaproszenie do składania wniosków dotyczących **projektów transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T)** na kwotę 500 mln EUR, która pozwolić ma na rozpoczęcie budowy przed końcem 2009 r. Wykorzystane zostaną w ten sposób istniejące środki, które zostałyby objęte realokacją w 2010 r., w czasie śródkresowego przeglądu wieloletniego programu TEN-T;
- Także i **EBI znacząco zwiększy swoje nakłady** na regulowanie kwestii zmian klimatycznych, bezpieczeństwa energetycznego i infrastrukturę, o około 6 mld EUR rocznie, przyspieszając wdrażanie dwóch, realizowanych wspólnie z Komisją,

innowacyjnych instrumentów finansowych tj. wspierającego B&R mechanizmu finansowania opartego na podziale ryzyka oraz instrumentu gwarancji kredytowej dla projektów transportowych TEN-T, w celu zachęcania sektora prywatnego do zwiększenia swojego udziału;

- **EBOR ponad dwukrotnie nasili również swoje starania na rzecz zapewnienia efektywności energetycznej, łagodzenia skutków zmian klimatycznych, finansowania lokalnych jednostek i innych usług z zakresu infrastruktury.** Jednym ze sposobów realizacji tego celu jest mobilizacja środków z sektora prywatnego na inwestycje w wysokości do 5 mld EUR.

6. Poprawa efektywności energetycznej budynków

Działając wspólnie, państwa członkowskie i instytucje UE powinny podjąć natychmiastowe działania w celu poprawy efektywności energetycznej istniejących mieszkań i budynków publicznych oraz promować natychmiastowe wykorzystanie produktów ekologicznych:

- Państwa członkowskie powinny wyznaczyć ambitne cele, pozwalające zagwarantować, że budynki publiczne i pomieszczenia zarówno prywatne jak i socjalne spełniają najsurowsze europejskie normy w zakresie **efektywności energetycznej** i regularnie poddawać je procesowi certyfikacji energetycznej. Aby umożliwić realizację przyjętych celów krajowych, państwa członkowskie powinny rozważyć zmniejszenie podatku od nieruchomości dla posiadaczy budynków efektywnych energetycznie. Komisja przedstawiła właśnie wnioski dotyczące aktów legislacyjnych⁴ mających na celu znaczne zwiększenie efektywności energetycznej budynków i wzywa Radę i Parlament do priorytetowego potraktowania tych wniosków;
- Ponadto państwa członkowskie powinny dokonać **przeprogramowania swoich programów operacyjnych realizowanych w ramach funduszy strukturalnych** tak, aby większa ich część przeznaczana była na inwestycje na rzecz poprawy efektywności energetycznej, także jeśli finansują one budownictwo socjalne. Aby zaoferować jak największe możliwości, Komisja proponuje wprowadzenie zmian do rozporządzeń dotyczących funduszy strukturalnych w celu wsparcia tego typu przekształceń oraz podkreśla potrzebę szybkiego przyjęcia zmian;
- Komisja współpracować będzie z EBI i bankami rozwoju z wielu krajów w celu stworzenia w **2020 r. funduszu energii, zmian klimatycznych i infrastruktury**, w ramach którego finansowane będą projekty typu „equity” i „quasi-equity”;
- Komisja wzywa państwa członkowskie i przemysł do natychmiastowego stworzenia **innowacyjnych modeli finansowania**, np. finansowania remontów z kwot spłacanych przez kilka lat, pochodzących z oszczędności na rachunkach za energię elektryczną.

7. Promocja szybkiego zastosowania produktów ekologicznych

- Komisja zaproponuje **obniżoną stawkę podatku VAT za produkty i usługi**

⁴

COM(2008) 755 z 13.11.2008

ekologiczne, zwłaszcza te, mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej budynków. Dzięki temu rozwiązaniu państwa członkowskie będą mogły zaoferować konsumentom dodatkowe bodźce, stymulując popyt na produkty przyjazne dla środowiska;

- Ponadto państwa członkowskie powinny niezwłocznie **wdrożyć odpowiednie normy, regulujące wpływ na środowisko** w odniesieniu do zewnętrznych źródeł energii, zużycia energii przez urządzenia elektryczne w trybie czuwania i wyłączenia, odbiorników cyfrowych i lamp fluorescencyjnych;
- Komisja niezwłocznie opracuje środki dotyczące **innych urządzeń, w przypadku których potencjał oszczędności energii jest bardzo wysoki**, jak np. telewizorów, oświetlenia gospodarstw domowych, lodówek i zamrażarek, maszyn do prania, kotłów grzewczych i urządzeń klimatyzacyjnych.

d) Badania i innowacje

Tak jak miało to już miejsce w przeszłości w przypadku spowolnienia gospodarczego, na skutek kryzysu finansowego i będącego jego następstwem ograniczenia zarówno publicznych jak i prywatnych zasobów finansowych, niektóre kraje mogą rozważać opóźnienie lub znaczące ograniczenie planowanych inwestycji na B&R oraz edukację. Rozważając jednak te kwestie z perspektywy czasu, takie decyzje prowadzą do zniszczenia istotnego kapitału i wiedzy, co ma bardzo negatywne skutki dla wzrostu Europy i perspektyw zatrudnienia w perspektywie średnio- i długookresowej. Jednakże są także kraje, zarówno w Europie jak i poza nią, które w tych trudnych czasach są na tyle dalekowzroczne, by zwiększać wydatki na B&R oraz edukację, czym zapewniają sobie silną pozycję w dziedzinie innowacji na przyszłość.

8. Zwiększanie inwestycji na B&R, innowacje i edukację

Państwa członkowskie i podmioty sektora prywatnego powinny zwiększać planowane inwestycje w edukację i B&R (zgodnie z swoimi **krajowymi celami w zakresie B&R**), aby stymulować wzrost i wydajność. Powinny one także rozważyć sposoby **zwiększenia inwestycji sektora prywatnego na B&R** np. poprzez oferowanie zachęt fiskalnych, grantów lub dotacji. Państwa członkowskie powinny nadal inwestować w poprawę jakości systemów edukacji.

9. Rozwój czystych technologii na potrzeby przemysłu motoryzacyjnego i budowlanego

Aby **wspierać innowacje w przemyśle wytwórczym, zwłaszcza w sektorze budownictwa i przemyśle motoryzacyjnym**, które to sektory w wyniku kryzysu odnotowały ostatnio spadek popytu oraz które w ramach przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną stawać będą przed szczególnie dużymi wyzwaniami, Komisja proponuje stworzenie **3 istotnych partnerstw sektora publicznego i prywatnego**, a mianowicie:

- **w sektorze motoryzacji** – „europejskiej inicjatywy ekologicznych samochodów”, w ramach której prowadzone są badania nad szeroką gamą technologii i inteligentnych sieci energetycznych, niezbędnych, aby osiągnąć przełom w zakresie wykorzystania odnawialnych i nie powodujących zanieczyszczeń źródeł energii, bezpieczeństwa i płynności ruchu. Partnerstwo finansowane byłoby z budżetu Wspólnoty, EBI, przez

przemysł i państwa członkowskie, a całkowita pula środków wynosiłaby co najmniej 5 mld EUR. EBI oferowałby producentom i dostawcom pojazdów pożyczki oparte na kosztach, przeznaczone na finansowanie innowacji, zwłaszcza w dziedzinie technologii mających na celu poprawę bezpieczeństwa i wydajności ekologicznej pojazdów, np. samochodów elektrycznych. W inicjatywie należy uwzględnić środki po stronie popytu takie jak zmniejszenie przez państwa członkowskie opłat rejestracyjnych i podatku drogowego od pojazdów niskoemisyjnych, jak również działania na rzecz złomowania starych pojazdów. Ponadto Komisja wspierać będzie rozwój sieci zamówień publicznych, skupiającej organy władz regionalnych i lokalnych, będącej strukturą kanalizującą zapotrzebowanie na niskoemisyjne autobusy i inne pojazdy oraz przyczyniającą się do przyspieszenia realizacji inicjatywy CARS21;

- **w sektorze budownictwa – inicjatywy „europejskich budynków efektywnych energetycznie”**, której celem jest promocja zielonych technologii oraz wykorzystywanie w nowobudowanych i remontowanych budynkach systemów i materiałów wydajnych pod względem energetycznym w celu radykalnego zmniejszenia zużycia energii i poziomu emisji CO₂⁵. Regulacja i normalizacja powinny stanowić ważny element tej inicjatywy; powinna ona obejmować także sieć zamówień publicznych, skupiającą organy władzy regionalnej i lokalnej. Szacuje się, że budżet tego partnerstwa wyniesie 1 mld EUR. Inicjatywie towarzyszyć będą konkretne działania, wchodzące w zakres działań 5 i 6 dotyczących infrastruktury i efektywności energetycznej;
- **inicjatywy „fabryki jutra”, umożliwiającej zwiększenie wykorzystania technologii w przemyśle wytwórczym**. Celem jest pomoc producentom europejskim ze wszystkich sektorów, zwłaszcza MŚP, w przystosowywaniu się do globalnej presji konkurencyjnej poprzez rozbudowę bazy technologicznej unijnego przemysłu wytwórczego, opracowując i wdrażając odpowiednie technologie przyszłościowe takie jak technologie inżynieryjne dla maszyn adaptowalnych i procesów przemysłowych, ICT oraz w dziedzinie materiałów zaawansowanych. Szacuje się, że budżet tego działania wyniesie 1,2 mld EUR.

10. Łączność szerokopasmowa dla wszystkich

Łączność szerokopasmowa ułatwia szybkie propagowanie technologii, co z kolei stwarza popyt na innowacyjne produkty i usługi. Wyposażenie Europy w nowoczesną infrastrukturę ma dziś takie samo znaczenie jak budowa kolei w XIX wieku. Aby wzmocnić wiodącą rolę Europy w dziedzinie komunikacji stacjonarnej i bezprzewodowej oraz przyspieszyć rozwój usług o wysokiej wartości dodanej, Komisja i państwa członkowskie powinny współpracować z zainteresowanymi podmiotami w celu stworzenia **strategii łączności szerokopasmowej**, mającej na celu modernizację i rozbudowę sieci. Strategia finansowana będzie ze środków publicznych i pozwoli zapewnić dostęp do sieci szerokopasmowej na terenach, na których występuje niedobór tego rodzaju usług lub są one bardzo kosztowne. Celem jest, aby w 2010 r. odsetek osób posiadających dostęp do internetu szerokopasmowego wynosił 100%. Ponadto, również w celu modernizacji istniejących sieci, państwa członkowskie powinny promować konkurencyjne inwestycje w sieci światłowodowe oraz przyjąć wniosek Komisji dotyczący uwolnienia spektrum dla sieci bezprzewodowych. Wykorzystując środki

⁵ Udział budynków w zużyciu energii wynosi obecnie 40%.

wymienione w działaniu 5 powyżej, w latach 2009-2010 Komisja skieruje dodatkowy 1 mld EUR na tego typu inwestycje w sieć łączności.

3. DZIAŁANIA NA RZECZ ROZWIĄZAŃ GLOBALNYCH

Wyzwania, przed którymi stoi obecnie UE, są częścią globalnych wyzwań makroekonomicznych, na które zwrócono uwagę podczas ostatniego szczytu w Waszyngtonie dotyczącego rynków finansowych i gospodarki światowej. Europejski plan naprawy gospodarczej będzie stanowić część wkładu UE w pogłębienie makroekonomicznej współpracy międzynarodowej, obejmującej również kraje wschodzące, której celem jest przywrócenie wzrostu gospodarczego, zapobieganie negatywnym skutkom gospodarczym oraz pomoc krajom rozwijającym się. W ostatnich dziesięcioleciach Unia Europejska odniosła duże korzyści dzięki zwiększonym transgranicznym przepływom kapitałowym i handlowym z krajami rozwiniętymi oraz – w coraz większym stopniu – z krajami rozwijającymi się. Kryzys finansowy pokazał, jak bardzo wzajemnie zależne są obecnie wszystkie kraje świata. Skala i szybkość, z jaką spadek zaufania w jednej części świata w krótkim czasie wywarł wpływ na rynki finansowe i negatywnie wpłynął na gospodarki realne na całym świecie, są naprawdę niepokojące. W dzisiejszym świecie wstrząs na jednym rynku finansowym będącym ważnym ogniwem systemu finansowego jest problemem globalnym, stąd wymaga globalnego podejścia. Tak więc kluczowym elementem jakiegokolwiek skoordynowanej reakcji UE na kryzys gospodarczy musi być pełniejsze zaangażowanie naszych międzynarodowych partnerów i organizacji międzynarodowych oraz współpraca z nimi pod kątem rozwiązywania problemów wewnętrznych i zagranicznych, również tych w krajach rozwijających się, które najdotkliwiej odczują skutki kryzysu.

Utrzymanie wysokiego poziomu międzynarodowej wymiany handlowej

Zdolność Europy do przezwyciężenia kryzysu zależy w dużym stopniu od umiejętności wykorzystania przez nasze przedsiębiorstwa możliwości, które oferują globalne rynki. Możliwość powrotu Europy na ścieżkę stabilnego wzrostu będzie również zależała od jej potencjału eksportowego. Utrzymywanie powiązań handlowych i możliwości inwestycyjnych jest również najlepszym sposobem ograniczania globalnego wpływu kryzysu, ponieważ ogólnoświatowe przezwyciężenie kryzysu będzie w ogromnym stopniu zależało od zrównoważonego rozwoju gospodarczego krajów wschodzących i rozwijających się.

Dlatego musimy kontynuować nasze starania na rzecz ogólnoświatowego otwarcia rynków, utrzymywania możliwie najszerszego otwarcia naszego rynku oraz nakłaniania krajów trzecich do takich samych działań, zwłaszcza poprzez zapewnienie zgodności z zasadami WTO. Aby osiągnąć ten cel, Europa powinna ponowić działania na rzecz:

- wczesnego osiągnięcia **porozumienia w sprawie ogólnoświatowego handlu** w ramach rundy z Doha na forum WTO. W następstwie ponowienia podjętych zobowiązań w dniu 15 listopada na szczycie w Waszyngtonie, Komisja natychmiast podjęła wraz z partnerami z WTO intensywniejsze starania na rzecz osiągnięcia do końca roku porozumienia w sprawie ustaleń dotyczących tego porozumienia. Powodzenie tej rundy będzie wyraźnym krótkoterminowym sygnałem umacniającym zaufanie w ramach nowego globalnego

porządku gospodarczego. W dłuższej perspektywie przyniesie to konsumentom i przedsiębiorcom na całym świecie korzyści polegające na obniżce cen poprzez obniżenie pozostałych wysokich celi na rynkach kluczowych partnerów;

- kontynuacji wspierania gospodarczej i społecznej konsolidacji krajów kandydujących i **Balkanów Zachodnich**, we wzajemnym interesie UE i tego regionu. W tym celu Komisja przeznaczy kwotę 120 mln EUR w ramach „pakietu reakcji na kryzys”, przyczyniając się w ten sposób do zwiększenia pozytywnych skutków pożyczki od międzynarodowych instytucji finansowych w wysokości 500 mln EUR;
- **stworzenia w swoim sąsiedztwie sieci głębokich i kompleksowych porozumień o wolnym handlu**, co byłoby krokiem w kierunku bardziej zintegrowanego rynku regionalnego. Podejmując działania w ramach polityki sąsiedztwa, UE może nadal rozwijać współpracę w ramach Unii dla Śródziemnomorza oraz plany dotyczące nowego partnerstwa wschodniego;
- podjęcia intensywniejszych starań w celu osiągnięcia nowych, ambitnych **porozumień o wolnym handlu** z innymi partnerami handlowymi;
- wypracowania opartych na ścisłej współpracy stosunków z administracją Stanów Zjednoczonych, w tym również poprzez **Transatlantycką Radę Gospodarczą**. Należałoby również dążyć do skuteczniejszej współpracy regulacyjnej z innymi najważniejszymi krajami uprzemysłowionymi, takimi jak Kanada i Japonia;
- kontynuacji **dialogu z kluczowymi partnerami dwustronnymi**, takimi jak Chiny, Indie, Brazylia i Rosja, a w ramach tego dialogu - rozwiązywania problemów dotyczących zamówień publicznych, konkurencji i własności intelektualnej.

Przeciwdziałanie zmianom klimatu

Kryzys wystąpił w przededniu poważnej strukturalnej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Cel przeciwdziałania zmianom klimatu można połączyć z nowymi, ważnymi możliwościami rozwoju nowych technologii, tworzenia miejsc pracy i zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego.

Porozumienie podczas grudniowego szczytu Rady Europejskiej oraz z Parlamentem Europejskim w sprawie wewnętrznej strategii dotyczącej zmian klimatu umocni kluczową rolę, jaką UE powinna starać się pełnić w celu zapewnienia realizacji ambitnego międzynarodowego porozumienia w sprawie zmian klimatu na konferencji dotyczącej Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC), która odbędzie się w Kopenhadze pod koniec 2009 r.

Wsparcie krajów rozwijających się

Obecny kryzys dodatkowo zwiększy presję na kraje rozwijające się, które często mają niewielkie możliwości przeciwdziałania takim sytuacjom. Dlatego tym ważniejsze jest utrzymanie zaangażowania UE i innych partnerów na rzecz osiągnięcia milenijnych celów rozwoju. Kraje rozwinięte i regiony, takie jak UE, powinny starać się wypracować nowe, elastyczne i innowacyjne instrumenty pomagające krajom rozwijającym się w przeciwdziałaniu nagłemu skutkom kryzysu, takie jak np. wprowadzony niedawno przez UE instrument pomocy żywnościowej.

Kontynuacja pomocy krajom wschodzącym i rozwijającym się zmierzającym do zrównoważonego wzrostu jest szczególnie ważna w kontekście Międzynarodowej Konferencji w sprawie Finansowania Rozwoju, która odbędzie się w Doha w dniach 29 listopada - 2 grudnia. Na spotkaniu tym UE – która w 2007 r. była nadal największym donatorem w ramach programu oficjalnej pomocy rozwojowej – ponownie potwierdzi swoje zaangażowanie na rzecz osiągnięcia docelowych wartości tej pomocy, tzn. 0,56% PNB do 2010 r. i 0,7 % PNB do 2015 r. Wezwie również innych donatorów do dalszej współpracy zmierzającej do osiągnięcia tych celów.

Wspieranie zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez osiągnięcie celów oficjalnej pomocy rozwojowej i milenijnych celów rozwoju, lecz również poprzez rozwiązywanie różnych problemów związanych z łaodem administracyjno-regulacyjnym, jest tym ważniejsze w czasach kryzysu gospodarczego. Podział korzyściami ze zrównoważonego wzrostu, przeciwdziałanie zmianom klimatu, bezpieczeństwo energetyczne i żywnościowe oraz łaod administracyjno-regulacyjny są wzajemnie powiązanymi wyzwaniem, przy których ważną rolę odgrywają również międzynarodowe instytucje finansowe oraz inne organy międzynarodowe.

4. WNIOSKI

Wyraźnie widać, iż UE będzie w trudnej sytuacji w nadchodzących miesiącach, ponieważ skutki spowolnienia wzrostu gospodarczego na świecie i w Europie wywierają negatywny wpływ na poziom zatrudnienia i popytu. Jednak wspólnie, państwa członkowskie i instytucje europejskie mogą podjąć działania na rzecz przywrócenia zaufania konsumentów i przedsiębiorstw, przywrócenia dostępu do kredytów i pobudzenia inwestycji w naszych gospodarkach, tworzenia miejsc pracy oraz pomocy osobom bezrobotnym w znalezieniu nowej pracy. Przedstawiony w niniejszym komunikacie **europejski plan naprawy gospodarczej** ma na celu stworzenie podstaw do osiągnięcia szybkiego porozumienia między państwami członkowskimi na rzecz przywrócenia sprawnego funkcjonowania gospodarki Europy.

Komisja Europejska wzywa Parlament Europejski do pełnego poparcia niniejszego europejskiego planu naprawy gospodarczej.

Komisja Europejska wzywa szefów państw i rządów, by na posiedzeniu w dniach 11-12 grudnia:

- (1) poparli niniejszy europejski plan naprawy gospodarczej;
- (2) zwrócili się do Komisji Europejskiej i Rady o współpracę w celu zapewnienia łącznej kwoty w ramach środków krajowych i na szczeblu UE na poziomie co najmniej 1,5% PKB;
- (3) zagwarantowali, by zaktualizowane programy na rzecz stabilności i wzrostu, w tym bodźce w ramach środków krajowych, były oceniane zgodnie z procedurami przewidzianymi w pakiecie na rzecz stabilności i wzrostu, korzystając z elastyczności jaką zapewnia ten pakt;
- (4) poparli 10 działań opisanych w europejskim planie naprawy gospodarczej; wezwali Radę i Parlament do przyspieszenia wszelkich działań legislacyjnych niezbędnych do wprowadzenia tych środków;

- (5) podjęli ustalenia, na podstawie wkładu Komisji przed posiedzeniem Rady Europejskiej wiosną 2009 r. oceniającym postępy we wdrażaniu planu, dotyczące ustalenia wszelkich dalszych środków na szczeblu krajowym i wspólnotowym, niezbędnych w celu przezwyciężenia kryzysu i pobudzenia aktywności gospodarczej;
- (6) kontynuowali ścisłą współpracę z partnerami międzynarodowymi w celu wprowadzania globalnych rozwiązań umacniających ład administracyjno-regulacyjny i wspierających przezwyciężanie recesji gospodarczej.